

Duiding krimp als record is voorbarig door coronacorrecties CBS

BAREND ABELN

Promovendus aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG)

JAN JACOBS

Universitair hoofdocent aan de RUG

De kop in het *NRC* van 17 februari – “De economische krimp door Covid verslaat de Grote Depressie én de kredietcrisis” – is prematuur. Immers, de voor seizoenseffecten gecorrigeerde waarde van het bruto binnenlands product (bbp) zal nog worden bijgesteld en vanwege de aard van die bijstellingen is die revisie waarschijnlijk positief.

Seizoenscorrectie

Seizoenscorrectie is het corrigeren van maand- of kwartaalcijfers voor jaarlijks terugkerende patronen, om zo de onderliggende ontwikkeling zichtbaarder te krijgen. Voorbeelden van zulke patronen zijn feestdagen, vakantie-uitkeringen en temperatuurschommelingen. Door cijfers voor dergelijke patronen op te schonen, kan een omslag in de ontwikkeling beter worden vastgesteld.

Eurostat (2020) adviseert in een methodologische notitie om de coronacrisis als uitbijter te beschouwen. Hierdoor blijven de trend, de cyclische component en het seizoenseffect tijdens de COVID-19-crisis ongewijzigd. In feite veronderstelt men hiermee dat de coronacrisis geen structurele effecten zal hebben op de seizoenscorrectie tijdens de crisis, en ook dat de trend plus de cyclische component zich niet aanpast gedurende de crisisperiode.

Sinds Eurostat (2020) past het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) uitbijtercorrectie toe voor crisisobservaties en stelt dat de geobserveerde waarde in iedere periode gelijk is aan de trend plus de cyclische component plus het seizoenseffect plus de COVID-19-dummy. Deze laatste neemt alleen tijdens de coronacrisis waarden ongelijk nul aan. Vanwege het gebruik van de dummy blijven de trend, de cyclische component en het seizoenseffect ongewijzigd tijdens de COVID-19-crisis.

Het kan echter best zo zijn dat de seizoenscomponent in het tweede kwartaal van 2020 is veranderd, of dat een deel van de schok direct structurele veranderingen in de economie heeft teweeggebracht.

Achteraf zullen waarschijnlijk de cijfers worden gecorrigeerd. De impact van de coronacrisis zal naar verwachting kleiner blijken, omdat een deel van de crisis niet langer aan de dummy, maar aan de trend/cyclus of seizoenscomponent zal worden toegeschreven. Hierdoor zal het uiteindelijk gerapporteerde bbp-cijfer stijgen.

Het kan beter

Correctie achteraf is wat we in Abeln en Jacobs (2019) “bbp van gisteren kan morgen alsnog tegenvallen” hebben genoemd. Het X13-filter, dat het CBS gebruikt en waarop in de coronacrisis uitbijtercorrectie wordt toegepast, is de internationale standaard – en inderdaad de beste keuze als het oké is om met terugwerkende kracht historische statistieken te herzien.

Het alternatieve CAMPLET-filter is echter beter als correctie met terugwerkende kracht ongewenst is (Barend et al., 2019). Figuur 1 toont dat de ontwikkeling van de voor het seizoen gecorrigeerde waarde van het bbp over de laatste twee jaren, met uitbijtercorrectie vanuit het CBS, nauwelijks te onderscheiden is van de reallimereeks uit het CAMPLET-filter. Bij het behandelen van de COVID-19-data als uitbijters in het X13-filter is er echter nog een flinke herziening te verwachten, maar bij CAMPLET niet.

Dan nog een terzijde: het CBS gebruikt in zijn persberichten van 16 februari voor een seizoenscorrectie van de consumptie een andere methode – jaarlijkse verschillen – dan voor het bbp. Het gevolg hiervan is dat het niet goed mogelijk is om een consumptievergelijking op basis van binnenlandse consumptie en het bbp te schatten. Hierdoor zijn de uitkomsten (de elasticiteiten) niet meer te interpreteren – laat staan dat het goed te ramen is door bijvoorbeeld het Centraal Planbureau wat de effecten van beleidspakketten zijn!

Tot slot

De duiding als recordkrimp is voorbarig. We zien de politieke debatten na deze opwaartse herziening in de komende jaren daarom al voor ons: “De crisis was veel minder diep dan de toenmalige regering ons voorspiegelde. Dus zijn al die omvangrijke steunmaatregelen wel nodig geweest?”

Literatuur

Abeln, B. en J. Jacobs (2019) Bbp-groei van gisteren kan morgen alsnog tegenvallen. *ESB*, 104(4778), 481.

Abeln, B., J.P.A.M. Jacobs en P. Ouweland (2019) CAMPLET: seasonal adjustment without revisions. *Journal of Business Cycle Research*, 15, 73–95

Eurostat (2020) *Methodological note: Guidance on treatment of COVID-19-crisis effects on data*. Europese Commissie, 26 maart. Te vinden op ec.europa.eu.

De ontwikkeling van het voor het seizoen gecorrigeerde bbp over 2019 en 2020

FIGUUR 1

